

Ο άγιος Θεόδωρος γεννήθηκε το έτος 1774 στο Νεοχώριο του Βυζαντίου. Είχε καλούς χριστιανούς γονείς, που φρόντισαν για τη χριστιανική ανατροφή των παιδιών τους, αφού μάλιστα ξέρομε θετικά ότι ο ένας αδελφός του αγίου Θεοδώρου, ο Γρηγόριος, έγινε επίσκοπος Αδριανουπόλεως.

Μικρός ο Θεόδωρος θέλησε να γίνει ζωγράφος και γι' αυτό ήλθε σαν μαθητής κοντά σε ξακουσμένο ζωγράφο, που δούλευε στο παλάτι του σουλτάνου στην Κωνσταντινούπολη. Αλλά εκεί ποιος ξέρει τι πιέσεις δέχτηκε, ώστε λύγισε η ψυχική του αντοχή στην ηλικία που βρισκότανε, κι έτσι αλλαξοπίστησε. Δεν πέρασαν όμως πολλά χρόνια και συνήλθε. Κατάλαβε το βαρύ αμάρτημα, στο οποίο έπεσε. Αφορμή έγινε μια βαρεία επιδημία, που έπεσε στην Πόλη και τον έκαμε να σκεφθεί το θάνατο, το Θεό, την ψυχή του, την άλλη ζωή. Έτσι το χαμένο πρόβατο ζήτησε το δρόμο της επιστροφής. Δραπέτευσε από τα ανάκτορα,

με ξένα ρούχα. για να μη τον γνωρίσουν, με μια στάμνα στον ώμο, με μουτζουρωμένο το πρόσωπο, βγήκε από το παλάτι, κατέβηκε στη θάλασσα, εκεί βρήκε ένα χιώτικο καράβι και ήρθε, κατά θέλημα Θεού, στη Χίο, που στάθηκε γι' αυτόν ο τόπος της ψυχικής αναγέννησης, του πνευματικού του καταρτισμού, της μεγάλης μετανοίας του και της αποφάσεως του να δώσει και τη ζωή του για το Χριστό, που άθελα κατά την παιδική του ηλικία αρνήθηκε.

Εκεί στη Χίο, στο μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου, διάβασε πολλά βιβλία και είδε την αγάπη, που έτρεφαν για τον Χριστό οι άγιοι, ώστε έδιναν και τη ζωή τους για το Σωτήρα τους. «Εγώ που τον αρνήθηκα, έλεγε ο άγιος Θεόδωρος, θα πρέπει χίλιες φορές να αποθάνω, για να ξεπλύνω το αμάρτημα μου με το αίμα μου». Και πήρε τη μεγάλη απόφαση.

Αποφάσισε να παρουσιασθεί στους Τούρκους και να δηλώσει μόνος του ότι μετανοιώνει, που έγινε μωαμεθανός και ότι είναι χριστιανός, αποφασισμένος και να αποθάνει για την πίστη του. Δεν παρουσιάστηκε στις τουρκικές αρχές της Χίου, για να μη ενοχοποιήσει όλους που βρίσκονταν στο μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου. Γι' αυτό ήρθε στη Μυτιλήνη. Τον συνόδευσε ένας μοναχός από το μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου, που παρέμεινε στη Μυτιλήνη μέχρι που μαρτύρησε ο Άγιος. Αυτός ο μορφωμένος κληρικός περιέγραψε και το μαρτύριο του.

Παρουσιάστηκε, λοιπόν, ο άγιος Θεόδωρος στις τουρκικές αρχές και δήλωσε πως είχε μια πίστη που ήτανε χρυσός και του την πήρανε οι Τούρκοι και του έδωκαν μια πίστη που ήτανε μπακίρι (χαλκός). Και τώρα τους την δίνει πίσω, για να πάρει την πρώτη πίστη του. «Είμαι χριστιανός, είπε, και θα αποθάνω χριστιανός».

Στην αρχή τον νόμισαν τρελλόν.

Σύντομα όμως κατάλαβαν ότι μιλούσε σοβαρά, αποφασισμένος να αντιμετωπίσει και το θάνατο, για να κρατήσει την πίστη του. Προσπάθησαν με υποσχέσεις, και με απειλές να τον μεταπείσουν. Τον φυλάκισαν. Επέτρεψαν σε άγριους Τούρκους να έρχονται νύχτα μέρα στη φυλακή και να τον βασανίζουν, όπως μπορούσαν φρικτότερα. Κι εκείνος έμεινε ακλόνητος. Προσευχόταν και επέμενε στην πίστη του. Και ο Θεός του έδινε θάρρος και δύναμη.

Όταν είδαν ότι δεν πρόκειται να αλλάξει γνώμη ο άγιος, αποφάσισαν να τον θανατώσουν με απαγχονισμό. Τον κρέμασαν έξω από το φρούριο, κάπου εκεί όπου είναι σήμερα το Ε' Δημοτικό Σχολείο, ίσως και λίγο παραπάνω. Στις 17 Φεβρουαρίου του έτους 1795 παρέδωκε την ψυχή του στο Θεό, στον οποίο προσέφερε και τη ζωή του, με θάνατο φρικτό, μαρτυρικό.

Το άγιο λείψανο του έμεινε κατά διαταγή των Τούρκων τρεις ημέρες κρεμασμένο στην αγχόνη. Κατόπιν με άδεια των τουρκικών άρχων το παρέλαβαν πενήντα πρόκριτοι Μυτιληναίοι και το έθαψαν στο προαύλιο της Παναγίας Χρυσομαλλούσης. Έπειτα από τρία χρόνια, όταν θέλησαν να κάμουν την ανακομιδή των λειψάνων του, είδαν με έκπληξη και θαυμασμό ότι το σώμα είχε διατηρηθεί ακέραιο. Το παρέλαβαν τότε με πολλή ευλάβεια και το έκρυψαν στην κρύπτη του Μητροπολιτικού ναού, όπου βρισκότανε μέχρι το 1832. Τότε έγινε το θαύμα της διασώσεως της πόλεως από τη θανατηφόρο πανώλη. Από τότε, όπως γράφουμε στη συνέχεια, το άγιο λείψανο βρίσκεται στη θέση, που είναι σήμερα στο Μητροπολιτικό ναό της Μυτιλήνης, σαν θησαυρός πολύτιμος, σαν φρουρός του νησιού μας.

Το έτος 1832 μάστιζε φοβερή θανατηφόρος αρρώστια, η πανώλης, τον πληθυσμό της Μυτιλήνης. Οι θάνατοι κάθε μέρα γινότανε και περισσότεροι. Οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να σκορπιστούν στους γύρω λόφους ελπίζοντας ότι έτσι θα αποφύγουν τη μετάδοση της αρρώστιας. Και οι αρχές της πόλεως αφήκαν τα γραφεία τους στην πόλη και κατέφυγαν και αυτές στα βουνά. Όλα τα μέτρα όμως που έπαιρναν, ήταν ανίσχυρα να σταματήσουν την αρρώστια και το θάνατο. Η κυβέρνηση έστειλε συνεργεία γιατρών από την Κωνσταντινούπολη και φάρμακα, που πάλι δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα.

Αλλά ό,τι δεν κατόρθωσαν οι ανθρώπινες προσπάθειες, το έκαμε η χάρη του Θεού με τις προσευχές του αγίου Θεοδώρου.

Σ' αυτές τις κρίσιμες μέρες και μάλιστα τη νύχτα της Παρασκευής της α' εβδομάδας των Νηστειών, φανερώθηκε ο άγιος στον τότε Πρωτοσύγκελλο Καλλίνικο, τον μετέπειτα Μητροπολίτη Μυτιλήνης και αργότερα Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, και του παρήγγελε να ειπεί στο Μητροπολίτη να μαζέψει τους χριστιανούς από τις εξοχές, όπου είχαν καταφύγει, να κάνουν αγρυπνία στο Μητροπολιτικό ναό και να βγάλουν και το λείψανο του από την κρύπτη του ναού. Ο Πρωτοσύγκελλος δεν έδωσε σημασία στο όνειρο, αλλά μετά από μια εβδομάδα, και πάλι νύχτα της Παρασκευής, βλέπει το ίδιο όνειρο ζωηρότερα, και αυστηρότερον τον άγιο. Αμέσως αυτή τη φορά έτρεξε και ανακοίνωσε στο Μητροπολίτη την εντολή του αγίου. Ο Μητροπολίτης αμέσως συνάντησε τον Τούρκο Διοικητή και του ζήτησε την άδεια να επιτρέψει να ειδοποιήσει με κάθε μέσο τους χριστιανούς, να έλθουν στο ναό και να παρακαλέσουν όλοι τον Θεό να σωθούν απ' την αρρώστια. Οι Τούρκοι γιατροί, που ήρθαν απ' την Κωνσταντινούπολη, αντέδρασαν. Δεν ήθελαν να γίνει συγκέντρωση από φόβο να μη μεταδοθεί η αρρώστια περισσότερο. Όμως ο Διοικητής βλέποντας ότι ο κόσμος πέθαινε, παρ' όλα τα μέτρα που είχαν πάρει οι γιατροί, έστω και αν είχαν απομακρυνθεί από τα σπίτια τους οι κάτοικοι, έδωσε την άδεια για συγκέντρωση και αγρυπνία.

Όλοι οι χριστιανοί με πίστη και ελπίδα έτρεξαν στο ναό, που γέμισε μέσα, έξω και τους γύρω δρόμους. Έκλαψαν, παρακάλεσαν το Θεό, και ζήτησαν και τη βοήθεια του αγίου, που έμαθαν ότι φανερώθηκε με όνειρο στον Πρωτοσύγκελλο. Ξημέρωσε και προσευχότανε. Τις πρωινές ώρες ο Μητροπολίτης και ο Πρωτοσύγκελλος κατέβηκαν στην κρύπτη του ναού, έβγαλαν με ευλάβεια το λείψανο του Αγίου Θεοδώρου και έκαναν μια σύντομη λιτανεία γύρω στο ναό.

Από εκείνη την ώρα δεν πέθανε κανείς Χριστιανός ή Τούρκος από την πανώλη. Η πόλη ονόμασε τον άγιο Θεόδωρο «Πολιούχο», δηλαδή προστάτη της πόλεως και του νησιού μας. Τούρκοι και Έλληνες με κάθε τρόπο ομολογούσαν το θαύμα και φανέρωναν την ευγνωμοσύνη τους στο Θεό και τον προστάτη άγιο.

Από τότε (1832) το σεπτό λείψανο του αγίου δεν το ξανάβαλαν στην κρύπτη του ναού, αλλά το τοποθέτησαν φανερά και για τους Τούρκους στη θέση του Μητροπολιτικού ναού, που βρίσκεται σήμερα και αποτελεί, όπως λέγει και το απολυτίκιο του αγίου, «θησαυρόν τιμαλφή» για τον τόπο μας.

Σαν πολιούχος ο άγιος Θεόδωρος προστάτεψε το νησί μας και κατά τον τελευταίο πόλεμο του 1940, που ενώ οι Ιταλοί βομβάρδιζαν διάφορους στόχους, όπως τον ασύρματο της πόλεως, που ήταν στη Νεάπολη, τα εργοστάσια Σουρλάγκα στον κόλπο της Γέρας, στο λιμάνι το πλοίο «Αρντένα», καμιά βόμβα δεν πέτυχε το στόχο της και πολλές απ' αυτές βυθίστηκαν στο έδαφος χωρίς να εκραγούν.

Σε ανάμνηση του θαύματος της διασώσεως του πληθυσμού της πόλεως από την πανώλη, από το έτος 1936, με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη Μυτιλήνης Ιακώβου του από Δυρραχίου, καθιερώθηκε νέα γιορτή στη Μυτιλήνη την Δ' Κυριακή από το Πάσχα, κατά την οποία γίνεται με μεγάλη λαμπρότητα και με συμμετοχή χιλιάδων λαού η λιτάνευση του σεπτού λειψάνου του Αγίου.

ΤΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

Τω Θεώ ώσπερ δώρον φερωνύμως, Θεόδωρε,

δι' αθλήσεως πόνων προσηνέχθης πολύτιμον,

και άμωμον θύμα και δεκτή,

παμμάκαρ, εγένου προσφορά•

όθεν πόθω συνελθόντες,

τους σουσ αγώνας εν ύμνοις γεραίρομεν

και δόξαν προσάγομεν Θεώ

τω θαυμαστώσ σε ενισχύσαντι

κατ' έχθρων δρωμένων και αοράτων, πολύαθλε.

Το πάντιμον λείψανον του Θεοδώρου, πιστοί,

ενδόξως τιμήσωμεν ως θησαυρών τιμαλφή,

και πάντες βοήσωμεν:

Σώσον εκ των κινδύνων

τους πιστώς σε υμνούντας,

ως πότε σύ ερρύσω

εκ πανώλους την πόλιν

και πάντας περιφρούρησον ταις ικεσίαις σου